

morfologie se încearcă să se stabilească caracterul fenomenului într-un număr cât mai mare de cuvinte care au legătură cu fenomenul respectiv.

4. Cuvintele cu ajutorul cărora se exemplifică un anumit fenomen morfologic sau fonetic trebuie să prezinte numai o trăsătură distinctivă, adică să se deosebească numai printr-o singură trăsătură dialectală. Există însă cazuri când nu a fost posibilă respectarea acestei reguli.

5. Pentru că unele fenomene să fie cercetate mai amănunțit, ele au fost grupate pe mai multe întrebări.

6. În chestionar există un anumit număr de cuvinte «obligatorii» (în parte de fonetică și morfologie). Culegerea lor dă posibilitatea să se obțină la cartografiere un material comparabil din toate punctele de vedere.

7. Întregul material trebuie cules prin metoda discuției libere și a întrebărilor indirecte.

Una din principalele caracteristici ale *Atlasului dialectal bulgar*, care îl deosebește de alte atlase, constă în modul cum se stabilește rețeaua. Pentru *Atlasul lingvistic bulgar* se anchetează numai satele cu grai unitar, în care nu este un amestec prea mare de populație, independent de departarea geografică dintre ele. Astfel, de pildă, în Bulgaria de sud-est, din cele 1480 de sate cu populație bulgărească au fost anchetate pentru *Atlas* graiurile din 400 de sate. Date istorice, etnografice și lingvistice au fost culese însă în mod sistematic din toate satele. În urma studierii acestor date s-a fixat rețeaua de puncte supuse anchetelor. Acest mod de fixare a rețelei *Atlasului dialectal bulgar* face ca *Atlasul* să aibă o trăsătură esențială: isoglozele care apar pe hărți au o precizie absolută, nefiind deci aproximative ca în cazul cînt pentru fixarea rețelei s-ar fi avut în vedere principiul strict geografic.

Întrucît la elaborarea chestionarului și, deci, și la culegerea materialului atenția principală s-a îndreptat în direcția graiurilor tradiționale, *Atlasul dialectelor bulgare* prezintă și altă caracteristică, și anume aceea că în el se reflectă tot ce este vechi în deosebirile dialectale, deși, trebuie să subliniem, se reflectă într-o măsură însemnată și granițele dialectale actuale.

O atenție deosebită se acordă dubletelor (indiferent de caracterul lor), atît în privința cuvintelor, cît și a fenomenelor fonetice și morfologice; în felul acesta se va reflecta dinamica dialectelor și tendințele lor de dezvoltare.

Prelucrîndu-se materialul pentru vol. I, s-au alcătuit în total 580 de hărți de către G. K. Venediktov, E. I. Zelenina, T. Kostova, Ivan Koccev, M. Lilov, M. Mladenov, T. V. Popova, Hr. Topalova, Hr. Holiolcev și E. V. Ceško. Dintre aceste 580 de hărți, 277 se află sub tipar, iar restul de 303 se vor păstra în arhiva Institutului de limba bulgară din Sofia și a Institutului de slavistică din Moscova, putînd fi consultate în cercetările științifice.

Hărțile elaborate sînt de trei tipuri: 1) pentru fenomene fonetice sau morfologice nelegate de anumite unități lexicale, adică pentru fenomene care au un caracter absolut regulat; 2) pentru fenomene care apar numai într-un anumit grup de cuvinte; 3) pentru fenomene care s-au fixat numai în anumite cuvinte, lexicalizîndu-se. În afară de aceasta au fost alcătuite și un mare număr de hărți înfățișînd locul accentului: a) în anumite cuvinte și b) în anumite categorii morfologice. Au fost redactate de asemenea cîteva hărți sintactice și cîteva referitoare la probleme de formare a cuvintelor. Pe o serie de hărți se poate observa că, în momentul actual, graiurile bulgare manifestă tendința de lexicalizare a unor fenomene fonetice și morfologice, urmare a influenței reciproce dintre dialecte, precum și a acțiunii limbii literare asupra dialectelor.

Cartografiînd materialul primului volum, autorii s-au străduit să păstreze o oarecare unitate. De pildă, pe o anumită hartă se reflectă numai o trăsătură fonetică, morfologică sau sintactică. Hărțile morfologice pot însă să cuprindă și unele variante fonetice ale morfemelor cartografiate, dacă ele au un caracter mai mult sau mai puțin regulat și o răspîndire teritorială mai întinsă. Materialul lexical a fost cartografiat numai în măsura în care a fost stabilită identitatea obiectelor. Pentru a fi posibil acest lucru, anchetatorii au alcătuit pe teren schițe ale obiectelor cu denumirea părților lor componente. Pe hărțile lexicele se reflectă în mod obligatoriu variantele, care au fost grupate în mod convențional pe lingă forma de bază care se redă cu un cerc plin, iar variantele derivate se redau cu aceeași culoare, dar cu o figură în mijlocul cercului. Gruparea aceasta în cuiburi a materialului lexical dă posibilitatea de a se prezenta clar legăturile lexicele dintre diferite graiuri.

Experiența ne-a arătat că este posibil să se cartografieze fenomene lingvistice și nu numai cuvinte izolate; de aceea, considerăm că experiența noastră își va găsi locul cuvenit în geografia lingvistică a limbilor slave.

Din punct de vedere tehnic, hărțile *Atlasului* se bazează pe cîteva reguli de bază.

De pildă, semnul de bază pe hărți este cerculețul colorat. Jumătatea de cerc colorat redă dubletele. Cu un singur cerculeț pot fi reprezentate pînă la trei variante. Există preocuparea că fenomenele din aceeași regiune să se redea cu aceeași culoare și, în măsura